

Věc C-71/24

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

30. ledna 2024

Předkládající soud:

Sąd Okręgowy w Krakowie (Polsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

12. ledna 2024

Žalobce:

Alior Bank S. A.

Žalovaný:

J. D.

Předmět původního řízení před vnitrostátním soudem

Smlouva o spotřebitelském úvěru; rozsah úrokových sazeb pro částky, na které se smlouva vztahuje; rozsah informačních povinností.

Předmět a právní základ předběžné otázky

Výklad čl. 10 odst. 2 písm. f) a g), čl. 3 písm. j) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS (dále jen „směrnice 2008/48/ES“); čl. 3 odst. 1 a 2, čl. 4 odst. 1 a článek 5 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách (dále jen „směrnice 93/13/EHS“); článek 267 SFEU.

Předběžné otázky

1. Musí být čl. 10 odst. 2 písm. f) ve spojení s čl. 3 písm. j) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách

o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS (Úř. věst. 2008, L 133, s. 66) v kontextu zásady účinnosti unijního práva a cíle této směrnice, jakož i ve světle čl. 3 odst. 1 a 2 ve spojení s čl. 4 odst. 1 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. 1993, L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288) vykládány v tom smyslu, že brání praxi, kdy jsou do smluv o spotřebitelském úvěru, jejichž obsah není mezi podnikatelem (úvěrujícím) a spotřebitelem (úvěrovaným) sjednán individuálně, vkládána ujednání, podle nichž se úročí nejen částka vyplacená spotřebiteli, ale také náklady úvěru odlišné od úroků (tj. provize nebo jiné poplatky, které nejsou součástí částky úvěru vyplacené spotřebiteli, avšak tvoří celkovou částku, již má spotřebitel zaplatit v rámci plnění svého závazku ze smlouvy o spotřebitelském úvěru)?

2. Musí být čl. 10 odst. 2 písm. f) a g) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS (Úř. věst. 2008, L 133, s. 66) v kontextu zásady účinnosti unijního práva a cíle této směrnice, jakož i ve světle článku 5 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. 1993, L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288) vykládány v tom smyslu, že brání praxi, kdy jsou do smluv o spotřebitelském úvěru, jejichž obsah není mezi podnikatelem (úvěrujícím) a spotřebitelem (úvěrovaným) sjednán individuálně, vkládána ujednání, která uvádějí pouze výpůjční úrokovou sazbu a celkovou hodnotu kapitalizovaných úroků vyjádřenou výslednou částkou, které je spotřebitel povinen zaplatit v rámci plnění svého závazku z této smlouvy, aniž by byl zároveň spotřebitel výslovně informován o tom, že základem pro výpočet kapitalizovaných úroků (vyjádřených výslednou částkou) je částka odlišná od spotřebiteli skutečně vyplacené částky úvěru, a to součet částky úvěru vyplacené spotřebiteli a nákladů úvěru odlišných od úroků (tj. provize nebo jiných poplatků, které nejsou součástí částky úvěru vyplacené spotřebiteli, avšak tvoří celkovou částku, již má spotřebitel zaplatit v rámci plnění svého závazku ze smlouvy o spotřebitelském úvěru)?

Relevantní ustanovení unijního práva

Článek 169 odst. 1 SFEU

Listina základních práv Evropské unie: článek 38

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS: čl. 3 písm. j), čl. 10 odst. 2 písm. f) (dále jen „směrnice 2008/48“)

Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách: čl. 3 odst. 1 a 2, čl. 4 odst. 1, článek 5 (dále jen „směrnice 93/13“)

Relevantní ustanovení vnitrostátního práva

Zákon ze dne 12. května 2011 o spotřebitelském úvěru (Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim):

Článek 5 body 6, 6a a 10:

6) celkové náklady úvěru – veškeré náklady, které musí spotřebitel uhradit v souvislosti se smlouvou o úvěru, zejména:

a) úroky, poplatky, provize, daně a marže, jsou-li úvěrujícímu známy; a

b) náklady související s doplňkovými službami, zejména na pojištění, je-li jejich uhrazení nezbytné pro získání úvěru nebo pro jeho získání za nabízených podmínek [...].

6a) náklady úvěru odlišné od úroků – všechny náklady, které spotřebitel hradí v souvislosti se smlouvou o spotřebitelském úvěru, s výjimkou úroků.

10) výpůjční úroková sazba – úroková sazba vyjádřená jako pevná nebo pohyblivá procentní sazba uplatňovaná ročně na částku úvěru čerpanou na základě úvěrové smlouvy.

Článek 30 odst. 1 bod 6: Ve smlouvě o spotřebitelském úvěru musí být uvedena [...] výpůjční úroková sazba, podmínky upravující použití této sazby, jakož i období, podmínky a postupy pro změnu výpůjční úrokové sazby spolu s uvedením indexu nebo referenční sazby, mají-li být uplatněny na počáteční výpůjční úrokovou sazbu; v případě, že smlouva o spotřebitelském úvěru předpokládá různé úrokové sazby, musí být výše uvedené informace uvedeny pro všechny úrokové sazby uplatňované v daném období účinnosti smlouvy.

Článek 45 odst. 1: V případě, že úvěrující poruší [...] čl. 30 odst. 1 bod 1 až 8, [...] vrátí spotřebitel poté, co to úvěrujícímu písemně oznámí, úvěr bez úroků a dalších nákladů úvěru, které úvěrujícímu náleží, ve lhůtě a způsobem dohodnutým ve smlouvě.

Zákon ze dne 23. dubna 1964. – Občanský zákoník (Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, dále jen „občanský zákoník“):

Článek 385¹ § 1: Ustanovení spotřebitelské smlouvy, která nebyla sjednána individuálně, nejsou pro spotřebitele závazná, pokud jeho práva a povinnosti upravují takovým způsobem, který je v rozporu s dobrými mravy a hrubě porušuje jeho zájmy (zneužívající smluvní ujednání). Tímto ustanovením nejsou dotčena ujednání, která vymezují hlavní plnění stran, včetně ceny nebo odměny, pokud jsou formulována jednoznačně.

Článek 359 §§ 1-2²

§ 1: Úroky z peněžní částky mohou být uplatněny pouze tehdy, pokud to vyplývá z právního jednání nebo ze zákona, soudního rozhodnutí nebo rozhodnutí jiného příslušného orgánu.

§ 2: není-li výše úroku stanovena jinak, uplatní se zákonný úrok ve výši rovnající se součtu referenční sazby Polské národní banky a 3,5 procentního bodu.

§ 2¹: maximální výše úroků vyplývajících z právního jednání nesmí ročně překročit dvojnásobek zákonného úroku (maximální úrok).

§ 2²: pokud výše úroků z právního jednání překročí výši maximálního úroku, bude uplatněn maximální úrok.

Stručný popis skutkového stavu a původního řízení

- 1 Dne 29. listopadu 2017 žalobce Alior Bank S. A. Varšava jako úvěrující a žalovaný J. D. jako úvěrovaný a spotřebitel uzavřeli smlouvu o úvěru. Banka poskytla úvěr v celkové výši 199 814,35 PLN. Částka, která zůstala úvěrovanému k dispozici, činila 171 840,34 PLN, jelikož si banka z částky úvěru účtovala provizi za poskytnutí úvěru ve výši 27 974,01 PLN. Smlouva nebyla individuálně sjednána stranami, byla uzavřena na základě vzorové smlouvy vypracované bankou. Celková částka, kterou měl žalovaný podle smlouvy zaplatit, činila 316 290,86 PLN a byla složena z: 171 840,34 PLN, jakožto jistiny úvěru (vyplacená částka úvěru), 27 974,01 PLN, jakožto provize za poskytnutí úvěru, a 116 476,51 PLN jakožto kapitalizovaných úroků, které byly vypočteny jako úroková sazba společně z vyplacené částky úvěru a provize.
- 2 Úvěr byl aktivován a vyplacen. Vzhledem k tomu, že žalovaný své závazky ze smlouvy nesplácel, banka po neúčinných výzvách k úhradě nedoplatků smlouvu o úvěru vypověděla. Dne 21. března 2023 banka podala žalobu o zaplacení částky 148 990,69 PLN, která je složena z částky 124 281,23 PLN jakožto jistiny a částky 24 709,46 PLN jakožto úroků z prodlení.
- 3 Žalovaný oznámil, že uplatňuje sankci bezplatného úvěru, jelikož byly úroky vypočteny rovněž z úvěrovaných nákladů, čímž došlo k chybnému určení skutečné roční úrokové sazby v smlouvě (RPSN).
- 4 Žalovaný mimo jiné namítal, že žalobce po celou dobu trvání úvěrové smlouvy účtoval úroky z hodnoty, která zahrnovala jistinu a náklady úvěru odlišné od úroků (provize). Podle názoru žalovaného nemohl úvěrující účtovat úroky z provize, i kdyby ji úvěroval, a mohl tak činit pouze z poskytnuté částky úvěru.
- 5 Námitky vznesené žalovaným vzbudily u předkládajícího soudu zásadní pochybnosti ohledně správného výkladu ustanovení unijního práva, a to zejména směrnice 2008/48. Tento výklad má přímý vliv na výklad ustanovení vnitrostátního práva, kterými se provádí unijní právo, a to zejména na zákon o spotřebitelském úvěru.

Stručné odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 6 V Polsku je zavedena praxe tolerování postupu podnikatelů poskytujících spotřebitelské úvěry spočívajícího v tom, že ve smlouvách o spotřebitelském úvěru jsou kapitálové úroky vypočítány z hodnoty představující součet částky skutečně vyplacené spotřebiteli a nákladů úvěru odlišných od úroků. Takto kapitalizované úroky jsou následně připočteny k částce, kterou má spotřebitel splatit v rámci plnění svého závazku ze smlouvy o spotřebitelském úvěru. Tak je tomu i v této věci.
- 7 Předkládající soud má pochybnosti o správnosti předmětného postupu z hlediska cíle směrnice 2008/48 a zásady účinnosti unijního práva. V souladu s druhou větou bodu 6 odůvodnění této směrnice je pro podporu rozvoje přeshraničních aktivit v prostoru bez vnitřních hranic nezbytný vývoj průhlednějšího a efektivnějšího úvěrového trhu. V souladu s první větou bodu 8 odůvodnění směrnice je důležité, aby trh nabízel dostatečný stupeň ochrany spotřebitele, a zajistil tak důvěru spotřebitelů. A konečně, podle první věty bodu 9 odůvodnění směrnice je úplná harmonizace nezbytná pro zajištění vysoké a rovnocenné úrovně ochrany zájmů všech spotřebitelů ve Společenství a pro vytvoření skutečného vnitřního trhu.
- 8 Směrnice 2008/48 byla tedy přijata s dvojitým cílem, a to zajistit vysokou a rovnocennou úroveň ochrany zájmů všech spotřebitelů v Unii a usnadnit vznik dobře fungujícího vnitřního trhu spotřebitelských úvěrů (srov. rozsudek Soudního dvora ze dne 21. dubna 2016, C-377/14, EU:C:2016:283, bod 61). Předmětné cíle směrnice a výše uvedená praxe polských soudů, které nezpochybňují ustanovení smluv o spotřebitelském úvěru ukládající spotřebiteli povinnost platit kapitálové úroky vypočtené jako procento z částky úvěru skutečně vyplacené spotřebiteli, jakož i z nákladů úvěru odlišných od úroků, vedly předkládající soud k tomu, aby se Soudního dvora dotázal na správný výklad ustanovení unijního práva v této oblasti.
- 9 Provedení tohoto výkladu bude představovat významnou okolnost ovlivňující obsah rozhodnutí soudu v projednávané věci, neboť se přímo promítá do posouzení toho, zda žalobce správně vyplnil blankosměnku, což je součástí skutkového základu žaloby v projednávané věci.
- 10 Pokud se jedná o **první předběžnou otázku**, poukazuje soud na to, že výpůjční úroková sazba uvedená ve smlouvě o spotřebitelském úvěru se musí vztahovat k výši úvěru vyplacené spotřebiteli, což vyplývá přímo z definice v čl. 3 písm. j) směrnice 2008/48 a z čl. 5 bodu 10 zákona o spotřebitelském úvěru, který toto ustanovení provádí do vnitrostátního právního řádu. Pochybnosti však vznikají ohledně toho, zda je v návaznosti na výše uvedené z hlediska cílů směrnice 2008/48 nepřijatelná praxe, kdy se do smluv o spotřebitelském úvěru začleňují ustanovení, která stanoví povinnost spotřebitele platit kapitálové úroky vypočtené nejen z částky úvěru skutečně vyplacené spotřebiteli, ale také z nákladů úvěru odlišných od úroků, které jsou úvěrovány podnikatelem (úvěrujícím).

- 11 V tomto směru jsou možné dva protichůdné výklady zákona.
- 12 **Podle prvního z nich** s odkazem na doslovné znění čl. 10 odst. 2 písm. f) ve spojení s čl. 3 písm. j) směrnice 2008/48, jakož i na obecnou zásadu občanského práva – zásadu smluvní volnosti – citovaná ustanovení *expressis verbis* nebrání tomu, aby byl smluvní vztah utvářen tak, že bude kapitálový úrok vypočten i z nákladů úvěru odlišných od úroků, které budou úvěrovaným uhrazeny v okamžiku splacení úvěru a které jsou úvěrujícím úvěrovány ve fázi poskytnutí úvěru. Pokud totiž úvěrovaný (spotřebitel) s takovým řešením souhlasí – byť konkludentně tím, že uzavře smlouvu vyhotovenou úvěrujícím (podnikatelem) – a znění ustanovení směrnice 2008/48 a polského zákona o spotřebitelském úvěru to výslovně nezakazuje, je třeba mít za to, že takové smluvní ujednání není zákonem zakázáno. Takový doslovný výklad zároveň představuje základ pro výše popsanou, v Polsku rozšířenou praxi, kdy není zpochybňován postup spočívající v zavázání spotřebitele k povinnosti zaplatit kapitálové úroky vypočtené ze součtu částky skutečně vyplacené spotřebiteli a nákladů úvěru odlišných od úroků.
- 13 **Druhý možný výklad** čl. 10 odst. 2 písm. f) ve spojení s čl. 3 písm. j) směrnice 2008/48 se odvolává na pravidla teologického výkladu a na povahu kapitálových úroků. Podle čl. 359 § 1 občanského zákoníku mohou být úroky z peněžní částky uplatněny pouze tehdy, pokud to vyplývá z právního jednání nebo ze zákona, soudního rozhodnutí nebo rozhodnutí jiného příslušného orgánu. Tento úrok není totožný s úrokem z prodlení s plněním (článek 481 občanského zákoníku). Současně soud přihlédl k rozsudku Soudního dvora ze dne 21. dubna 2016, C-377/14, EU:C:2016:283, podle něhož „celková výše úvěru a částka čerpání úvěru označují celkovou částku, která byla dána k dispozici spotřebiteli, což vylučuje částky, které si poskytovatel úvěru účtuje na úhradu nákladů souvisejících s dotčeným úvěrem a které nejsou tomuto spotřebiteli reálně vyplaceny. (...) pojmy „celková výše úvěru“ a „celkové náklady úvěru pro spotřebitele“ se vzájemně vylučují, a celková výše úvěru tudíž nemůže zahrnovat částky, které vstupují do celkových nákladů úvěru pro spotřebitele. Celková výše úvěru ve smyslu čl. 3 písm. l) a čl. 10 odst. 2 směrnice 2008/48 tedy nezahrnuje žádné částky, které jsou určeny ke splnění závazků přijatých na základě příslušné smlouvy o úvěru, jakými jsou správní poplatky, úroky, poplatek za poskytnutí úvěru nebo jakékoliv jiné druhy nákladů, které musí spotřebitel zaplatit.“
- 14 Ve světle výše uvedeného je třeba konstatovat, že kapitálové úroky mají úvěrujícímu kompenzovat pouze poskytnutí jistiny spotřebitelského úvěru úvěrovanému, a nikoli také úvěrování nákladů úvěru odlišných od úroků, a to zejména provize, která svou povahou představuje dodatečnou odměnu úvěrujícího za poskytnutí úvěru.
- 15 V tomto směru soud zohlednil také ustanovení čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13, podle něhož smluvní ujednání, které nebylo individuálně sjednáno, je považováno za zneužívající, jestliže v rozporu s požadavkem poctivosti způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele. Soud přihlédl i k čl. 385¹ § 1 občanského zákoníku,

kterým se uvedená úprava provádí a podle něhož ustanovení spotřebitelské smlouvy, která nebyla sjednána individuálně, nejsou pro spotřebitele závazná, pokud jeho práva a povinnosti upravují takovým způsobem, který je v rozporu s dobrými mravy a hrubě porušuje jeho zájmy (zneužívající smluvní ujednání). Tímto ustanovením nejsou dotčena ujednání, která vymezují hlavní plnění stran, včetně ceny nebo odměny, pokud jsou formulována jednoznačně.

- 16 Je třeba zdůraznit, že ve světle usnesení polského Nejvyššího soudu (Sąd Najwyższy, Polsko) není provize, která představuje odměnu za poskytnutí úvěru, stanovenou ve smlouvě o úvěru, na kterou se vztahují ustanovení zákona o spotřebitelském úvěru, hlavním plněním ve smyslu článku 385¹ § 1 občanského zákoníku. Výše uvedené se přímo promítá do závěru, že úroky z provize rovněž nejsou hlavním plněním.
- 17 Uvedené argumenty tedy mohou odůvodňovat takový výklad čl. 10 odst. 2 písm. f) ve spojení s čl. 3 písm. j) směrnice 2008/48, podle něhož účtování kapitálových úroků i z nákladů úvěru odlišných od úroků (a nikoliv pouze z vyplacené částky úvěru) je třeba považovat za odporující těmto ustanovením v kontextu cílů směrnice 2008/48 vykládaných navíc ve světle čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13 a čl. 385¹ § 1 občanského zákoníku.
- 18 Pokud se jedná o **druhou předběžnou otázku**, ta se rovněž týká podstaty problému účtování kapitálových úroků úvěrujícím z celkové částky, kterou musí spotřebitel zaplatit, avšak z hlediska informačních povinností úvěrujícího (podnikatele).
- 19 Ve skutkových okolnostech této věci banka do textu předmětné smlouvy zahrnula dvě informace týkající se úrokové sazby ve smlouvě. Zaprvé, ve smlouvě bylo uvedeno, že úvěr bude úročen pohyblivou úrokovou sazbou, která ke dni uzavření smlouvy činila 9,99 % ročně. Zadruhé, z obsahu smlouvy lze dovodit, že výše kapitalizovaných kapitálových úroků činí celkem 1 164 476,51 PLN.
- 20 Podle čl. 10 odst. 2 písm. f) a g) směrnice 2008/48 smlouva o úvěru jasně a výstižně uvádí mimo jiné výpůjční úrokovou sazbu, podmínky upravující použití této sazby a případně jakýkoli index nebo referenční sazbu použitelné pro počáteční výpůjční úrokovou sazbu, jakož i období, podmínky a postupy pro změnu výpůjční úrokové sazby. Uplatňují-li se za různých okolností různé výpůjční úrokové sazby, uvádějí se výše uvedené informace o všech použitelných sazbách (písmeno f), jakož i roční procentní sazba nákladů a celková částka splatná spotřebitelem, vypočtené v okamžiku uzavření úvěrové smlouvy; uvedeny musí být veškeré předpoklady použité pro výpočet této sazby; (písmeno g).
- 21 V rozsudku Soudního dvora ze dne 5. září 2019, C-331/18, EU:C:2019:665, bodě 48, se uvádí: „Vzhledem k výše uvedeným úvahám je třeba konstatovat, že směrnice 2008/48 nestanoví povinnost uvést v úvěrové smlouvě v jakékoli podobě rozdělení plateb, které má provést spotřebitel, mezi umořování jistiny, je-li těmito

platbami umořována, úroky a jiné poplatky, které mají být podle této smlouvy zaplacený“.

- 22 Z výše uvedeného vyplývá závěr, že sestavení splátkového kalendáře úvěřujícím – včetně výše, počtu a četnosti plateb, které má spotřebitel provést, a způsobu přiřazování plateb k jednotlivým dlužným částkám s různými výpůjčními úrokovými sazbami pro účely spláčení – který splňuje předpoklady čl. 10 odst. 2 písm. h) směrnice 2008/48, samo o sobě nepředstavuje splnění informační povinnosti uvedené v čl. 10 odst. 2 písm. f) směrnice 2008/48.
- 23 Soudní dvůr již objasnil, že informační povinnost stanovená v čl. 10 odst. 2 směrnice 2008/48 přispívá podobně jako povinnosti stanovené v článcích 5 a 8 této směrnice k uskutečnění cíle, který tato směrnice sleduje, tj. zajištění vysoké a rovnocenné úrovně ochrany zájmů všech spotřebitelů v Unii a usnadnění vzniku dobře fungujícího vnitřního trhu spotřebitelských úvěřů (srov. rozsudky ze dne 21. dubna 2016, C-377/14, EU:C:2016:283, bod 61; ze dne 5. zář 2019, C-331/18, EU:C:2019:665, body 41 a 42).
- 24 Předkládající soud má pochybnosti ohledně toho, zda informace poskytnuté žalobcem žalovanému ohledně úrokové sazby úvěřu, který mu byl poskytnut, lze považovat za vyčerpávající, úplné a jasné ve světle cílů směrnice 2008/48. Žalobce totiž sice uvedl úrokovou sazbu úvěřu, ale nevedl informaci o konkrétní částce, z níž bude tato úroková sazba vypočtena. Jak vyplývá z odpovědi žalobce, kterou poskytl až na dotaz soudu, výše úroků kapitalizovaných ve smlouvě o úvěřu byla vypočtena jako úroková sazba (9,99 % ročně) z celkové částky úvěřu (199 814,35 PLN), zahrnující jak částku poskytnutou úvěřovanému (171 840,34 PLN), tak provizi za poskytnutí úvěřu strženou z částky úvěřu (27 974,01 PLN). Z důkazů nevyplývá, že by žalobce poskytl žalovanému před uzavřením úvěřové smlouvy předmětné informace o tom, jakým způsobem byla přesně vypočtena částka kapitalizovaných úroků ve smlouvě.
- 25 Podle předkládajícího soudu jsou možné dva různé výklady čl. 10 odst. 2 písm. f) a g) směrnice 2008/48.
- 26 **Podle prvního možného výkladu** – který je založen na doslovném výkladu právních předpisů – je úvěřující povinen poskytnout informaci pouze o výpůjční úrokové sazbě, což doslova vyplývá z čl. 10 odst. 2 písm. f) směrnice 2008/48, jakož i o skutečné roční úrokové sazbě a celkové částce, kterou je spotřebitel povinen zaplatit podle čl. 10 odst. 2 písm. g) uvedené směrnice. Na základě tohoto výkladu může informace poskytnutá úvěřujícím (podnikatelem) spotřebiteli o výpůjční úrokové sazbě zahrnovat pouze konkrétní úrokovou sazbu a navíc je úvěřující povinen uvést celkovou částku, kterou je spotřebitel povinen zaplatit a RPSN. Povinnost poskytnout spotřebiteli tyto informace však nebrání tomu, aby byla do smlouvy zahrnuta ustanovení týkající se úrokové sazby i pro další náklady úvěřu odlišné od úroků. Jinými slovy, pokud úvěřující poskytl spotřebiteli informace pouze o výpůjční úrokové sazbě, jedná se o dostatečné splnění jeho informačních povinností podle směrnice 2008/48. Na základě takového výkladu

by bylo třeba konstatovat, že úvěrující nemá povinnost informovat spotřebitele o tom, zda byla výše kapitalizovaných úroků vypočtena jako procento z částky úvěru, který byl úvěrovanému dán k dispozici, nebo jako procento ze součtu částky čerpaného úvěru a provize banky stržené z částky úvěru nebo jiných nákladů úvěru odlišných od úroků, které byly odečteny od částky úvěru. Z uvedeného výkladu zřejmě vychází v Polsku rozšířená praxe, kdy někteří podnikatelé formulují obsah smluv o spotřebitelském úvěru tak, že tyto informace spotřebiteli neposkytují, což soudy rozhodující ve věcech tohoto druhu často nezpochybují.

- 27 **Podle druhého možného výkladu**, který lze podle názoru soudu odůvodnit cíli směrnice 2008/48, se informační povinnost stanovená v čl. 10 odst. 2 písm. f) směrnice 2008/48, posuzovaná rovněž ve světle čl. 10 odst. 2 písm. g) této směrnice, netýká pouze výpůjční úrokové sazby, ale jejím účelem je ve skutečnosti poskytnout spotřebiteli jasné a úplné informace o výpočtu částky, kterou je povinen zaplatit úvěrujícímu v důsledku uzavření smlouvy o spotřebitelském úvěru. Z praktického hlediska je pro spotřebitele při uzavírání úvěrového závazku zásadní a často klíčovou otázkou ani ne tak abstraktní výpůjční úroková sazba, ale skutečná výše úroků, které bude muset úvěrujícímu zaplatit v rámci plnění svého závazku. Z tohoto hlediska je pro spotřebitele důležité, aby získal informaci, jak byla výše kapitalizovaného úroku vypočtena. Pokud úvěrující neposkytne tuto informaci transparentním způsobem v předmluvní fázi nebo nejpozději v samotné smlouvě, lze to považovat za nedostatečnou péči o zajištění důvěry spotřebitelům (bod 8 odůvodnění směrnice 2008/48). Na základě doslovného znění čl. 10 odst. 2 písm. f) ve spojení s čl. 3 písm. j) směrnice může spotřebitel předpokládat, že kapitalizovaný úrok bude účtován pouze z částky čerpaného úvěru. Aniž je tedy dotčena možnost, aby úroky z jistiny byly účtovány i z dalších nákladů úvěru odlišných od úroků, což je podstatou první položené otázky, je třeba zvážit, zda by přijetí jiného základu pro výpočet výše kapitalizovaných úroků ve smlouvě, kterou vypracoval úvěrující – podnikatel (v tomto případě součet částky čerpaného úvěru a provize sražené z částky úvěru nebo jiných nákladů odlišných od úroků), nemělo být nedílně spojeno s povinností poskytnout spotřebiteli jasné informace o této věci, aby byla zajištěna transparentnost smluvních ujednání. Tento výklad se zdá být dále podpořen první a druhou větou článku 5 směrnice 93/13, podle nichž platí, že v případě smluv, v nichž jsou všechna nebo některá ujednání nabízená spotřebiteli předložena písemně, musí být tato ujednání sepsána jasným a srozumitelným jazykem. Při pochybnosti o významu některého ujednání se použije výklad, který je pro spotřebitele nejpříznivější. Jak Soudní dvůr vysvětlil mimo jiné ve svém rozsudku ze dne 18. listopadu 2021, C-212/20, EU:C:2021:934: požadavek transparentnosti smluvních ujednání musí být chápán tak, že vyžaduje nejen, aby dotyčné ujednání bylo pro spotřebitele srozumitelné z formálního a gramatického hlediska, ale rovněž aby průměrnému běžně informovanému a přiměřeně pozornému a obezřetnému spotřebiteli umožnilo porozumět konkrétnímu fungování tohoto ujednání, a posoudit tak na základě přesných a srozumitelných kritérií potenciálně významné ekonomické důsledky tohoto ujednání pro jeho finanční závazky (bod 42); požadavek jasného a srozumitelného jazyka konkrétně

předpokládá, že finanční ústavy v případě úvěrových smluv poskytnou úvěrovaným dostatečné informace, které jim umožní rozhodovat se obezřetně a informovaně (bod 43).

PRACOVNÍ DOKUMENT